

stanties, als het Staatsbosbeheer en de dienst der belastingen vertrouwen gaarne op zijn oordeel.

Bij het neerleggen van zijn werkzaamheden nemen wij afscheid van STAF, die zich betoond heeft een ware wachter voor het bos, een toegewijd beheerder, een mens van nobel karakter, een voorbeeld voor allen, die tot het gulden ambt van rentmeester zijn geroepen.

Wensen wij hem toe, dat hij nog lange tijd in goede gezondheid van zijn levenswerk mag genieten.

NOGMAALS: HOOGSPANNING!

door

Dr Th. C. OUDEMANS.

Het verheugt mij, dat de heer R. M. de Feyter gereageerd heeft op mijn artikel Hoogspanning!, verschenen in no. 6, jaargang 1949, van dit Tijdschrift.

Dat er mensen zijn, die bovengrondse geleidingen door de bossen helemaal niet zo erg vinden, kan ik mij wel indenken. Vele technici b.v. hebben veel meer belangstelling voor een mooie fabriek dan voor een ongerept natuurlandschap. Dat de praktijk zou leren, dat door herbeplantingen masten en geleidingen voor een belangrijk deel, soms bijna geheel, kunnen worden gecamoufleerd, hetgeen te zien zou zijn aan de weg Woeste Hoeve—Dieren, bestrijd ik. De doorsnijding van een bos-terrein, een heidelandschap of een moeras door hoogspanningsgeleidingen: het is en blijft allemaal even lelijk. Dat er technische zowel als financiële bezwaren zijn tegen ondergrondse geleidingen, ik zal de eerste zijn om dit toe te geven. Maar laat er nu eens een technicus komen met een kostenberekening. Er wordt gezegd: ondergrondse geleidingen zijn vier maal zo duur als bovengrondse, maar is dit werkelijk zo? Stel dat het om technische redenen geheel onmogelijk is, ondergrondse geleidingen aan te leggen, waarom worden hoogspanningsgeleidingen dan niet geprojecteerd rondom gebieden waar het plaatsen van hoogspanningsgeleidingen uit een oogpunt van natuurschoon ongewenst is? Het zou toch een wandaad zijn, wanneer door het centrum van de Veluwe hoogspanningsgeleidingen geplaatst werden. Waarom dan niet er omheen gaan? Dit zou misschien enkele kilometers meer hoogspanningsgeleiding kosten, maar die kosten zijn toch niet onoverkomelijk, wanneer men daarmee een gebied van enkele tienduizenden hectaren, dat tegenwoordig „het” recreatiegebied van de stadsbevolking is, kan sparen. Er kan dan wel degelijk een koppelnet tot stand komen, echter niet ten koste van ons natuurschoon, waar in de laatste tien jaar toch al zo aan geknabbeld is.

Dat op grond van het Burgerlijk Wetboek de eigenaar het vrije genot van zijn gronden heeft en bovendien het recht om daarover op volstreekte wijze te beschikken, is inderdaad nog steeds van kracht. Dat ook hieraan

geknabbeld wordt, is een feit, en dat de grondeigenaar hiertegen bezwaar maakt is hem zeker niet kwalijk te nemen. Bij een zich steeds uitbreidende bevolking als in Nederland zullen er compromissen gesloten moeten worden, waar dit niet anders mogelijk is. Met het plaatsen van hoogspanningsgeleidingen kan dit echter voorkomen worden, hetzij door het nogmaals in studie nemen van de mogelijkheid om ondergrondse geleidingen aan te leggen, of bovengrondse geleidingen zodanig te plaatsen (desnoods met een omweg) dat gebieden, belangrijk uit een oogpunt van natuurschoon, in ieder geval gespaard blijven.

De heer De Feyter wil ik er opmerkzaam op maken, dat ik bij de quaestie van de schadevergoeding de Prov. Gelderse Electriciteits Mij. in het geheel niet genoemd heb, maar dat ik in het algemeen heb gesproken. Ik weet maar al te goed, dat de heer De Feyter als deskundige voor de P.G.E.M. zich steeds op het standpunt heeft gesteld van een onafhankelijk deskundige.

In mijn artikel „Hoogspanning!” heb ik eens uiteengezet, welke schadefactoren een boseigenaar zal hebben bij de doorsnijding van zijn gebied. Deze zijn inderdaad niet gering.

Waar ook in Nederland een bosgebied doorsneden zal worden door een hoogspanningsgeleiding, is het beslist een noodzaak, dat een onafhankelijke commissie de schadefactoren, alsmede de schade die hiervan het gevolg is, zal bepalen. Eigenaren, bij zo'n project betrokken, dienen van elkaar inzage te krijgen van toegeschatte bedragen, opdat in ieder geval voorkomen wordt dat de een eventueel aanzienlijk meer zal krijgen dan de ander.